

Ciceron, M. T.: *Ad Quintum fratrem*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Ciceron, M. T.: *De amicitia*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Ciceron, M. T.: *De domo sua*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Ciceron, M. T.: *De officiis*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Ciceron, M. T.: *In Catilinam*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Ciceron, M. T.: *Post reditum ad Quirites*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Fraschetti, A. (prev. Linda Lappin): *Roman Women*, Chicago, The University of Chicago Press, 2001.

Institucije rimskog prava – Skripta, preuzeto s: <http://bh-pravnici.com/>
 Katon, M. P.: *De agricultura*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Krisp, G. S.: *Bellum Catilinae*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Maksim, V.: *Factorum et dictorum memorabilium libri novem*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Milanović, Z.: *Marko Tulije Ciceron: Život i djelo; Lelije o prijateljstvu*, Zagreb, CID – Nova, 2007.

Murray, J.: *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities*, preuzeto s: <http://penelope.uchicago.edu/>
 Musić, A.: *Nacrt grčkih i rimskih starina*, Zagreb, Nakladni odjel Hrvatske državne tiskare, 1942.

Plutarh: *Life of Cicero*, preuzeto s: <http://penelope.uchicago.edu/>
 Plutarh: *Roman Questions*, preuzeto s: <http://penelope.uchicago.edu/>
 Rodgers, N.: *Life in Ancient Rome: People and Places*, London, Hermes House, 2005.
 Romac, A.: *Rimsko pravo*, Zagreb, Pravni Fakultet u Zagrebu, 1981.
 Trankvil, G. S.: *De vita Caesarum*, preuzeto s: <http://www.thelatinlibrary.com/>
 Treggiari, S.: *Terentia, Tullia and Publia: The Women of Cicero's Family*, Taylor & Francis e – Library, 2007.

(riječ je o završnom radu na preddiplomskom studiju Latinskog jezika koji je studentica izradila pod mentorstvom dr. sc. Maje Rupnik Matasović 2011. godine)

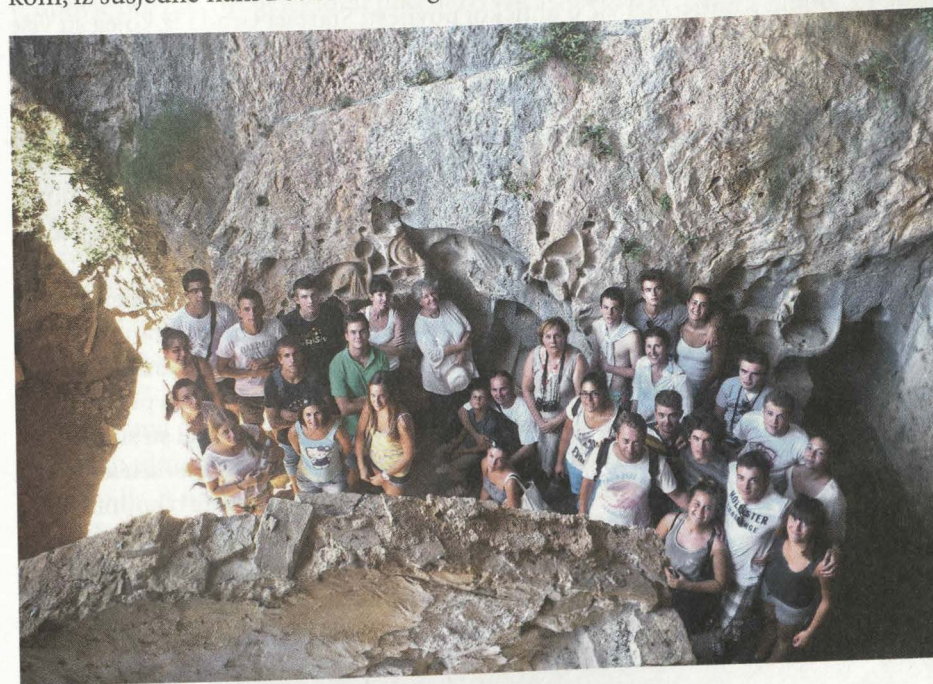
Tomislav Mokrović

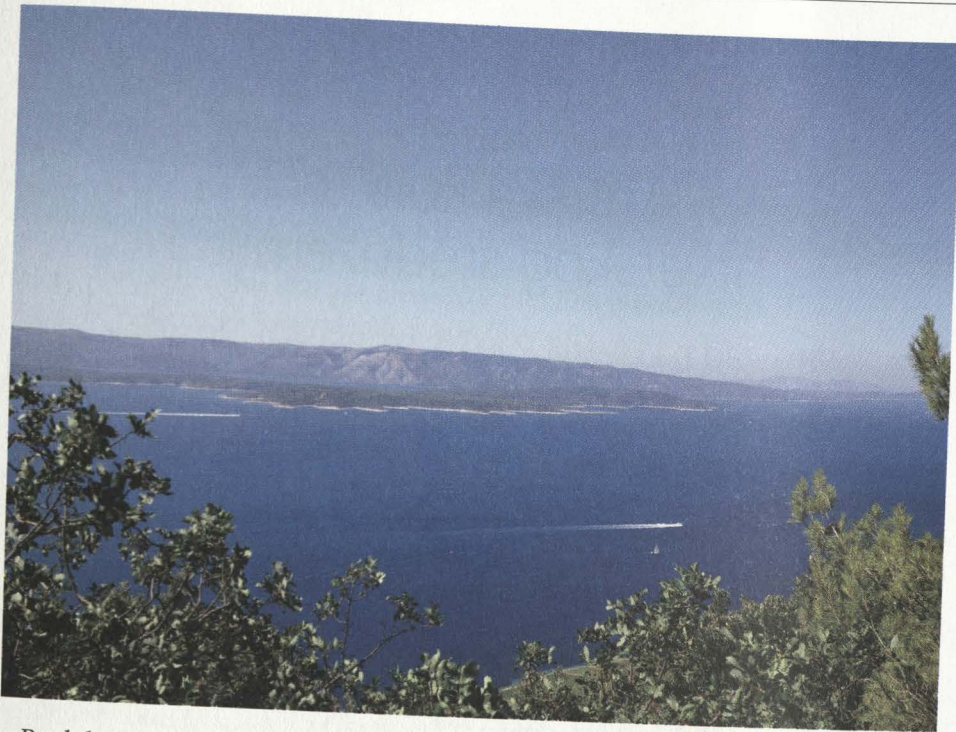
Pharos Antička kultura hrvatskog sredozemlja

Stari Grad na Hvaru, 21.-28. srpnja 2012. godine

Dok su njihovi vršnjaci ljenčarili i odmarali se, grupa učenika zaljubljenika u antiku predvođena profesorima krenula je iz Splita put Staroga Grada kako bi sudjelovali na još jednom, osamnaestom u nizu, seminaru *Antičke kulture hrvatskog Sredozemlja* koji se tijekom srpnja održavao na otoku Hvaru u organizaciji Instituta *Latina et Graeca*, I. gimnazije u Splitu, Centra za interdisciplinarno istraživanje stare povijesti Zavoda za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskog arheološkog društva, Muzeja Staroga Grada te Privatne klasične gimnazije iz Zagreb.

Na seminaru je sudjelovalo dvadesetak polaznika, a osim učenika iz gimnazija u Splitu i Zagrebu, sudjelovali su i učenici iz Franjevačke klasične gimnazije u Visokom, iz susjedne nam Bosne i Hercegovine.

Po dolasku i smještaju polaznici su poslijepodne proveli slušajući predavanje prof. dr. Brune Kuntić-Makvić o antičkoj povijesti Staroga Grada iz kojeg su više mogli doznati o njegovom naseljavanju, prvim žiteljima, najstarijim spomenicima i slično. Nakon predavanja polaznici su u pratnji Vilme Stojković, konzervatora restauratora u Muzeju Staroga Grada, krenuli u njegov obilazak koji je završio usponom na Glavicu odakle se pruža prekrasan pogled na Stari Grad te cijelo Starogradsko polje, od 2008. godine pod zaštitom UNESCO-a. Ondje se sudionicima kratko obratio i voditelj seminara, profesor Tonći Maleš. Uslijedila je večera te druženje svih sudionika seminara.

Slobodno nedjeljno prijepodne mnogi su iskoristili za kupanje i uživanje u suncu, a nakon ručka, siti i odmorni, učenici su sudjelovali na prvome lektoratu pod vodstvom profesora Tonćija Maleša. Naziv ovog latinskog lektorata bio je „*I ljepotica i zvijer*“, a na njemu su učenici čitali ulomke Ovidijevih *Metamorfoza*, o preobrazbama raznih mitoloških likova. Nakon lektorata i kratke pauze, učenici su sudjelovali na predavanju prof. dr. Brune Kuntić-Makvić s temom *Numina Minora*, u kojem su naučili nešto više o brojnim manjim božanstvima antičkoga svijeta o kojima inače nemaju prilike slušati. Tako su doznali tko su bile Meduza i Sfinga, Kiklopi i Hidra, Eho i Aretuza te brojna druga mitska bića. Nakon predavanja učenici su podijeljeni u manje grupe, a svaka je grupa izabrala svog predstavnika. Kako su tema ovogodišnjeg seminara bile ljepotice i zvijeri, tj. razna božanska bića antičke mitologije, svaka je grupa dobila temu koja se sastojala od priče o nekom antičkom mito-

loškom biću. Zadatak svake grupe bio je da do kraja seminara, na temelju svega što doznaju na predavanjima i nauče na lektoratima, napišu kratak esej u kojem će preraditi antičku priču dodavši joj neke nove elemente uz obavezan dio - radnja se mora održavati na Hvaru. Narednih dana učenici su marljivo pripremili pisanju.

U ponedjeljak prijepodne profesorica Marina Šegvić održala je za polaznike numizmatičku radionicu. Na njoj su se učenici mogli upoznati s antičkim novcem, njihovim apoenima i vrijednostima, izgledom i načinom izrade te brojnim drugim zanimljivostima. Radionica se sastojala i od praktičnog djela u kojem su učenici imali prilike naučiti razlikovati avers i revers, odrediti težinu novca, naučiti kako se on mjeri i crta te koji su najbolji načini njegove konzervacije i prezentacije. U poslijepodnevnom je satima profesorica Ivana Marijanović održala drugi lektorat pod nazivom „*Čudesna bića podmorja*“. Na ovom su grčkom lektoratu učenici, čitajući ulomke epa *Argonautika* Apolonija Rodanina, doznali više o morskim čudovištima Scili i Haribdi.

Idućeg su jutro svi polaznici ustali u zoru jer je pred njima bila prava mala pustolovina - put brodom i izlet na susjedni otok Brač, te uspon u Zmajevu špilju. Isplovili smo iz Staroga Grada te krenuli put Murvice no kako tamo nismo našli povoljno mjesto za sidrenje nastavili smo put prema Bolu. Nakon što smo se svi iskrcali i opskrbili tekućinom, dva taksi kombija prevezla su nas do Murvice. Od tamo smo, u pratnji lokalnog vodiča, krenuli put Zmajeve špilje smještene na visini od 300 metara. Uspon kroz krš i borovo raslinje trajao je, uz nekoliko zaustavljanja, dva sata i za mnoge je, po ljetnoj vrućini i žegi, bio prilično naporan, no svi su ga uspješno svladali. I ta se muka isplatila. Sve nas je dočekaao prekrasan pogled koji oduzima dah. Cijeli se otok Hvar pružio pred nama kao na dlanu dok nam je s leđa bio ulaz u prekrasnu Zmajevu špilju. Ista je poznata i pod imenom Dragornjina špilja, a njezina je unutrašnjost bogato ukrašena raznim reljefnim prikazima za koje se ne zna pouzdano kada su nastali i tko ih je izradio. Pretpostavlja se da su djelo pustinjaka koji su u određenom periodu nastanjivali pećinu i koji su na njezinom ulazu podigli četiri metra visok zaštitni zid od tesanih komada kamena. Najveći reljef nalazi se na zidu s lijeve strane te prikazuje zmaja koji izlazi iz svog skrovišta te otvorenih ralja svojim oštrim zubima kreće na lik, tj. lice žene

u polumjesecu želeći ju progutati. Špilju ukrašavaju i drugi reljefi poput prikaza pelikana koji hrani mlade u gnijezdu i dvije anđeoske glave s krunama, ali i cister-na za vodu te nekoliko kamenih pregrada koje dijele špilju na nekoliko manjih prostorija. Na kraju obilaska svi smo se složili da je špilja doista bila vrijedna posjete. Uz polagani silazak prema Murvici uživali smo u pogledu na more i okolne otoke, a zatim smo se uputili u Bol gdje smo, umorni od planinarenja, uživali u ručku. Prije povratka na Hvar neki su iskoristili priliku i na brzinu se rashladili u moru dok su drugi uživali u hladnim pićima i sladoledu. Kasno poslijepodne ukrcali smo se na brod te krenuli put Hvara. I dok je ujutro bila bonaca, na povratku se podigao maestral i uzburkao more, a vožnja brodom postala je prava avantura, pa smo svi imali priliku osjetiti kako je u antici bilo ploviti mornarima. Umjesto u Starome Gradu, pristali smo u Jelsi tako da smo neplanirano imali prilike prošetati još jednim hvarskim mjestošcem. Na kraju dana, ispunjeni novim doživljajima i umorni od planinarenja i putovanja, svi smo uživali u večeri.

U srijedu ujutro, nakon doručka, profesorica Davida Bronzović Švenda održala je treći lektorat pod nazivom „*Svijetle sestre*“. Na ovom su grčkom lektoratu učenci čitali Homersku himnu Seleni, iz koje su naučili više o toj grčkoj božici, zatim ulomak iz Lukijanovih *Dijaloga bogova* koji govori o Afroditi i Seleni te na kraju Orfičku himnu posvećenu božici Zori. Poslije ručka uslijedila je likovna radionica pod vodstvom profesora Mislava Gjurašina. Na njoj su učenici imali zadatak da na glinenim pločicama uz pomoć olovke nacrtaju, prema dobivenom predlošku, mitsko biće po vlastitom odabiru o kojem su slušali na predavanjima i čitali na lektoratima. Nakon što su olovkom na pločicama urezali obrise likova, učenici su ih obojali akrilnim bojama i temperama, a nakon što su se osušile, markerima podebljali obrise likova koje su nacrtali. Radionica je potrajala do večernjih sati nakon čega su se svi zaputili na večeru.

Idućeg je jutro posljednji lektorat pod nazivom „*Narcis i Eho: nikad zajedno, nikad odvojeni*“ održala profesorica Inge Šegvić-Belamarić. Na ovom su latinskom lektoratu učenici uz pomoć profesorice čitali ulomak iz Ovidijevih *Metamorfoza*, točnije dio u kojem se pripovijeda priča o Narcisu i Eho te njihovoj nesretnoj ljubavi. U poslijepodnevnom su satima učenicima podijeljene uloge za svečanu završnu priredbu te su dobili slobodno vrijeme da završe svoje eseje. Nakon večere predstavnici grupa javno su čitali napisane eseje nakon čega je uslijedilo glasanje za najbolji esej.

Tijekom cijelog petka svi su užurbano čitali, vježbali i pripremali se jer trebalo se što bolje spremirati za završnu priredbu. Tako su neki učenici učili napamet svoje tekstove, drugi su vježbali dikciju jer važno je pravilno govoriti kada si voditelj, a treći su izrađivali promotivne plakate koje su kasnije objesili u centru grada kako bi što više ljudi prisustvovalo priredbi. U suton svi su se sudionici seminara okupili u prekrasnom ambijentu Hektorovićevog Tvrdalja gdje su održali priredbu *Mladi i hvarske starine*. Uz zvuke klapskih pjesama pročitani su učenički eseji i

odabrani ulomci prijevoda, a zatim su uprizorene mitološke scene koje su učenici čitali u lektoratima. Posebna je čast bila što je među gledateljima bio i dr. Aleksandar Durman, profesor s Odsjeka za arheologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Na kraju priredbe polaznicima su dodijeljene nagrade za najbolji esej te najboljeg prevoditelja na grčkom i latinskom lektoratu. Svi nagrađeni dobili su komplet knjiga, dok su svim sudionicima seminara uručene i diplome. Na kraju priredbe svim se okupljenima još jednom obratio i voditelj seminara, profesor Tonči Maleš, koji je zahvalio svim sudionicima na njihovom trudu i radu. Nakon odlično obavljenog posla svi su sudionici zajedno večerali, a nakon toga su nastavili druženje do ranih jutarnjih sati.

U subotu ujutro svi su polaznici seminara zajedno isplovili trajektom put Splita, a zatim je svatko krenuo na zasluženi odmor. Na kraju želimo još jednom zahvaliti svim profesorima i predavačima koji su bili spremni odvojili dio svog godišnjeg odmora i provesti ga radno, a posebno svim učenicima koji su bili spremni na učenje i istraživanje tijekom ljetnih praznika. Nadamo se da će Vam ovo iskustvo ostati u lijepom sjećanju. Do susreta dogodne, lijep pozdrav!

POLAZNICI SEMINARA:

Helena Belamarić, Ivana Eremut, Mirko Lovrić, Jeronim Matijević, Vana Mladi-
nić, (I. gimnazija, Split)

Albert Škegro (V. gimnazija, Zagreb)

Mario Almaš, Anđela Džoja, Mislav Jozić, Dajana Zlović (Franjevačka klasična
gimnazija, Visoko, BiH)

Lorena Kovačević, Maja Šivak (Klasična gimnazija, Zagreb)

Tena Lovrić, Valentina Perković (Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb)

Klara Anić Kaliger, Mihael Barada, Jelka M. Bogdanić, Martin Cvetko, Rok Juri-
čić, Tomislav Mokrović, Luka Šarić (Privatna klasična gimnazija, Zagreb)

PREDAVAČI:

Davida Bronzović Švenda, prof. (Privatna klasična gimnazija s pravom javno-
sti, Zagreb)

Mislav Gjurašin, prof. (OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića, Zagreb)

Prof. dr. Bruna Kuntić-Makvić (Centar za interdisciplinarno istraživanje stare
povijesti Zavoda za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sve-
učilišta u Zagrebu)

Tonći Maleš, prof. (Privatna klasična gimnazija s pravom javnosti, Zagreb)

Ivana Marijanović, prof. (I. gimnazija u Splitu)

Vilma Stojković, konzervator-restaurator (Muzej Staroga Grada)

Marina Šegvić, prof. (Centar za interdisciplinarno istraživanje stare povijesti Za-
voda za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Za-
grebu)

Inge Šegvić-Belamarić, prof. (I. gimnazija u Splitu)

Inga Vilogorac Brčić

Varvaria. Kroz stoljeća hrvatske sredozemne kulture, 2012.

U organizaciji Instituta Latina & Graeca, pod vodstvom prof. dr. Brune Kuntić-Makvić s Katedre za staru povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Za-
grebu, u Skradinu je od 10-15. rujna 2012. održan peti klasični seminar *Varvaria. Kroz stoljeća hrvatske sredozemne kulture*. Polaznici seminara bili su učenici Klasične gimnazije iz Zagreba (voditeljica Jelena Gajer), Privatne klasične gimnazi-
je iz Zagreba (voditelj Zlatko Šešelj), I. gimnazije iz Splita (voditeljica Inge Bela-
marić), osnovne škole „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Zagreba (voditeljica Tanja
Kovačić) te osnovne škole „Skradin“ iz Skradina (voditelji Ivica Sumić i Ana Ma-
dunić). Nakon što je četvrti seminar bio posvećen glazbi, ove su godine polaznici
pratili sadržaje vezane uz ples u antici.

